

HANDLÄGGARE/ENHET
Arbetslivsenheten
Sven Bergström/acn

DATUM
2009-03-20

DIARIENUMMER
20070229

ERT DATUM
2008-11-20

ER REFERENS
CTB 2006/38212

Arbetsmiljöverket
112 79 Stockholm

LOs yttrande över förslag till föreskrifter om Arbetsplatsens utformning samt allmänna råd om tillämpningen av föreskrifterna

LO har gett förbunden möjligheter att lämna synpunkter genom underremissförfarande och även muntliga synpunkter vid ett särskilt möte om förslaget.

Övergripande synpunkter

LO anser att förslaget, som utgör en sammanslagning av ett stort antal föreskrifter, med en omfattning på 120 sidor är svårtillgängligt. Omfattningen gör inte heller revideringsarbetet lättare. LO ser också problem i harmoniseringen med andra myndigheter när det gäller regler och benämningar. Att nya föreskrifter harmoniserar med andra myndigheters regler och benämningar måste vara ett grundkrav.

Många av föreskriftens paragrafer innehåller många allmänna termer såsom om det behövs, i regel, normalt, tillräckligt etc. Detta ger en otydlighet om var kravnivån i föreskriften egentligen ligger. Risken är att det i praktiken innebär att tillämpningen inte behövs.

Vid LOs samrådsmöte med förbunden framkom många frågeställningar kring vad som ska gälla vid utomhusarbete, som en stor del av LO-kollektivets medlemmar har. I föreskriften definieras att en arbetsplats kan vara både inomhus och utomhus men i föreskriftstext och allmänna råd är formuleringarna sådana att kraven verkar gälla enbart inomhusarbete.

LO har tidigare framhållit problemen när det gäller hänvisningar till standarder. Standarder är copyrightskyddade och inte billiga. LO anser att

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA www.lo.se
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

när det gäller dokument som har rättsverkan som om de vore regler borde dessa vara tillgängliga för alla, genom t.ex. internet.

LO anser att nuvarande förslag har en ojämn detaljeringsnivå, beroende på den mix av gamla föreskrifter/anvisningar och direktivkrav som ska vara införda i det svenska regelverket. LO ser fram emot en ordentlig genomarbetning av föreskriften efter denna revidering.

Synpunkter på föreskriftens olika delar och paragrafer

Tillämpningsområde

§ 1 Paragrafen borde kunna skrivas mer lättillgängligt, nuvarande version är knappast en förbättring i förhållande till den gamla. Vad som avses med bodar framgår inte av definitionen såvida det inte är arbetsbodas som avses.

Projektörens ansvar

Planering för att minska riskerna för hot och våld (komplettering till kommentarerna till 4 §).

Redan vid projektering av nya byggnader, arbetslokaler och personalutrymmen eller vid ändringar av sådana, är det viktigt att beakta risken för våld. Risker som beror på utformningen av byggnaden och lokalen behöver uppmärksammas. Riskerna kan minskas med byggnadstekniska åtgärder, god planering och rätt nyttjande av lokaler. Där det går att bygga bort risker eller använda ny teknik bör detta ske. Det är viktigt att noga planera t.ex. varumottagningar, entréer, belysning, receptioner, korridorer, reträttvägar och personalingångar så att de placeras på för verksamheten och säkerheten bästa sätt. Placeringen bör vara sådan att obehöriga inte kan ta sig in och att arbetstagare inte kan överraskas när de lämnar arbetsplatsen.

I verksamheter där värdetransporter förekommer är det viktigt att särskild hänsyn tas till hur dessa arbetsplatser utformas. Detta gäller alla värdeflyttningar såväl inom som utom arbetsplatsen, t.ex. från kassa till kontor eller från arbetsplats till servicebox. Även här bör man tänka på utformningen av byggnader, lokaler och övriga arbetsplatser. Transporteras regelbundet stora värdeförsändelser bör en särskild fordonssluss inrättas där överföring till transportfordon kan ske riskfritt.

I sammanhanget bör även framhållas att enligt Plan och Bygglagen (PBL 9 kap 5) ska skyddsombud, skyddskommitté eller organisation som företräder arbetstagarna ges tillfälle att yttra sig över vissa byggnadsåtgärder innan arbetena påbörjas.

Enligt Arbetsmiljölagen ska också skyddsombud delta vid planering av nya eller ändrade lokaler, anordningar, arbetsprocesser, arbetsmetoder och av arbetsorganisation liksom vid planering av användning av ämnen som kan medföra ohälsa eller olycksfall.

Allmänna krav

8 § LO anser att paragrafens nuvarande utformning av missvisande. Det bör framgå att begränsningen, om det behövs, endast gäller befintliga lokaler.

När det gäller projektering av nya arbetslokaler så bör de alltid utformas så att de är tillgängliga enligt reglerna om tekniska egenskapskrav på byggnader, SFS 1994:1215.

Benämningen funktionshinder bör bytas ut till funktionsnedsättning.

LO stödjer Handisams krav på att ytterligare en paragraf om planmässigt arbete med tillgänglighetsförbättrande åtgärder införs som också kopplas till det systematiska arbetsmiljöarbetet. I kommentartexten till paragrafen bör olika typer av funktionsnedsättning behandlas och hur tillgängligheten kan förbättras med avseende på dessa. Viktigt är här att också uppmärksamma det allt vanligare problemet med överkänslighet eller allergi.

Transportvägar, -gångar och korridorer

I 53 § anges att: *Transportvägar för tyngre transporter ska normalt vara utformade så att de medger transporter på hjul.* LO anser transportvägar, i synnerhet för tyngre transporter, alltid ska vara hårdgjorda. Inom Transportarbetareförbundet har man problem med att det relativt ofta förekommer att transportvägarna är mjuka, vilket omöjliggör fullföljandet av transporten.

I 54 § anges att: *Transporter mellan olika plan ska kunna ske med hiss eller annan lämplig lyftanordning om de är så tunga eller förekommer så ofta att manuella lyft, bärande eller annan manuell hantering medför risk för ohälsa genom olämplig belastning eller risk för olycksfall.* Inom transportsektorn erfar LO att problem ofta förekommer med ramper som har alltför stor lutning i förhållande till de vikter som ska förflyttas. Paragrafen bör förtydligas med avseende på detta. Ett sätt att göra detta är att lägga till ett förtydligande avseende annan manuell hantering, i form av ytterligare en mening. **Annan manuell hantering kan exempelvis innebära förflyttning av gods på ramper vars lutning inte är anpassad till godsets vikt.**

SEKO framhåller angående transportvägar problem vid förflyttning av intagna vid häkten och anstalter på ett säkert sätt. SEKO understryker särskilt vikten av driftsäkerheten hos hissar. Vid stopp bör fläkt garantera luft i hissen, att larmsystem finns och att personal är tillgänglig för snabb insats.

I 58 § anges att: *Enstaka trappsteg liksom trösklar i korridorer och gångar ska undvikas.* Med stöd av krav från Transportarbetareförbundet samt goda motiveringar i kommentaren till paragrafen bör kraven i föreskriftstexten skärpas. LO anser att rullande hantering av både lättare och tyngre gods ska vara möjlig i korridorer och gångar, som ofta fungerar som transportvägar. En alternativ formulering kan vara följande: **Korridorer och gångar ska ha en utformning som medger rullande transporter, enstaka trappsteg eller trösklar ska inte förekomma.**

I 62 § saknas krav på att varumottag alltid ska medge en rullande hantering av gods. I kommentarerna till paragrafen hänvisas till standaren SS 84 10

05, Varumottag (utgåva 2, 1991). Denna standard upphörde att gälla 2008-03-13.

I 63 § anges att: *Lastkajer ska vara placerade och utformade så att fara undviks för angränsande trafik och gångtrafik.* LO stödjer Transportarbetareförbundets krav på att paragrafen bör förtydligas när det gäller de stora riskerna med backning. Förslagsvis genom att följande mening läggs till: **I synnerhet ska backning på allmänna platser såsom torg, korsande trottoarer och cykelvägar undvikas.**

Larm och utrymning

LO stödjer tidigare överlämnade synpunkter från SEKO som återges nedan. Eventuellt bör detta tillägg i stället ges en egen paragraf.

Larm – utrymningslarm

§ 85 Tillägg till nuvarande text: I byggnader och andra anläggningar med arbetsplatser, arbetslokaler och personalutrymmen där det finns risk för konfrontation med provocerande eller aggressiva personer, kan bli mål för sabotage eller bombhot, ska det finnas larmutrustning där så krävs för säkerheten, för möjlighet att kalla på snabb hjälp vid en vålds- eller hotsituation.

Kommentarstexten till 85 § kompletteras med följande: För att snabb hjälp ska kunna ges i nödsituation behövs en väl genomtänkt larmutrustning, väl anpassad till arbetslokaler och personalutrymmen, integrerad och dold för att minimera manipulation. Finns flera personer närvarande är det ibland möjligt att avstyra ett hot. Typ av larm bör väljas med hänsyn till den risk som kan förutses. Bland annat bör övervägas om larmanordningen ska vara fast och/eller bärbar. Det är också viktigt att bedöma om det behövs närlarm eller centrallarm och om det ska vara tyst eller ljudande larm. Andra tekniska hjälpmedel är snabbtelefon, dold telefon eller optisk bevakning i form av stillbildskamera, tv-övervakning med video (regleras i lagen SFS 1990:484 om övervakningskameror m.m.) eller bevakningsspeglar.

Personalutrymmen

Skogs- och Träfacket vänder sig mot att kraven som ställs på tillfälliga arbetsplatser är otydliga. Även om arbetsplatserna är tillfälliga så finns det medlemmar som ständigt arbetar på sådant arbete. Kraven på ambulerande arbetsplatser bör stärkas och bli lika tydliga som för fasta arbetsställen. I synnerhet med tanke på att Skogs- och Träfackets medlemmar hanterar kemikalier, bekämpningsmedel, oljor och drivmedel och utför ofta svett drivande arbete.

LO delar Skogs- och Träfackets syn att kraven när det gäller personalbodar, bovagnar och specialinredda fordon bör göras tydligare, gärna specificerat för varje typ, eftersom det annars är otydligt och svårt att tolka vilka av de allmänna paragraferna för personalutrymmen som är tillämpliga. De otydliga kraven har för Skogs- och Träfackets medlemmar inneburit att man i södra Sverige ofta saknar personalbodar inom skogsbruket, där de anställdas hem i stället har fått fylla de flesta av personalbodens funktioner.

I norra Sverige förekommer dock personalbodar mer frekvent. När personalbod saknas intas måltider i skogsmaskiner eller personbilar, som inte på något sätt anpassats för ändamålet.

Ett större antal företag har verksamhet över extremt stora områden. Personalen hänvisas då ofta till boende i bovagnar, som vanligen är undermåliga. Företagen kombinerar frekvent verkstad och förråd med personalens utrymmen.

LO tolkar Arbetsmiljöverket som att kraven på personalutrymmen i personalbod eller personalvagn är samma som kraven på personalutrymmena på fast driftställe. Detta bör tydliggöras.

När denna personalbod eller personalvagn också ska fungera för inkvartering i form av bovagn bör även följande krav finnas:

- Brandlarm
- Möjlighet att sova avskilt utan störande ljud
- Lika tillgänglighet till arbetsplatsen oberoende av kön
- Komplet kök
- Kommunikationsmöjligheter IT/fast telefon
- Duschutrymme
- Tidsenlig standard avseende pausutrymme, då de anställda tillbringar sin fritid där. Radio och TV skall finnas tillgängligt då de anställda annars riskerar att isoleras från omvärlden.
- Drift och underhåll

När det gäller specialinredda fordon som skall tjäna som matutrymme ska det tydligt anges att detta endast är ett komplement för att minska onödiga resor vid rast och att det på intet sätt ersätter behovet av personalutrymme som man utgår från på morgonen och återkommer till vid arbetsdagen slut. Följande krav bör finnas på dessa fordon:

- Ur miljö och arbetsmiljö godtagbar uppvärmning av maten, varvid fordonets motor inte godtas.
- Möjlighet att tvätta sig med uppvärmt vatten
- Förbandsmaterial och sjukbår
- Om arbetsförhållandena så kräver, ögonspolning och nöddusch
- Drift och underhåll

Omklädningsrum

Med anledning av diskussionerna kring kommentarerna till 97 § vid sammanträdet 2009-02-13 angående behovet av ombytesmöjligheter vid uniformsyrken har flera av LOs förbund reagerat. Såväl SEKO som Kommunalarbetareförbundet värnar om ombytesmöjligheter och förordar därför att nuvarande skrivning bibehålls. Erfarenhetsmässigt är det inte bara frågan om rånrisk, utan även trakasserier, hot och våld mot vissa uniformerade.

Vilutrymme

I föreskriften ”Gravida och ammande” föreskrivs att:

Arbetet för gravida eller ammande arbetstagare ska ordnas så att det finns möjlighet för dem att under lämpliga förhållanden tillfälligt kunna vila i liggande ställning på arbetsstället. Föreskriften hänvisar närmare till denna föreskrift.

LO anser att begreppen vilplats, vilutrymme samt vilrum är något svävande. LO stödjer SEKOs förslag om att vilrum bör finnas vid arbetsplaster med fler än 25 anställda.

Drift och underhåll

117 § LO stödjer Transportarbetareförbundets krav på en maxgräns för avståndet mellan avfallsutrymmet i en fastighet och fordonets uppställningsplats, för att minska belastningen för den enskilde arbetstagaren.

Landsorganisationen i Sverige
Stockholm som ovan

Sven Bergström